

Nagy-Varga Zsolt
A szófajok tanítása interaktív tábla használatával
A SZÓFAJOK ÖSSZEFOGLALÁSA 1.

Műveltségi terület: Magyar nyelv és irodalom

Tantárgy: magyar nyelv

A tanulási-tanítási egység témája: Nyelvi szintek: A szófajok

Az óra címe, témája: A szófajok összefoglalása 1.

Az óra cél- és feladatrendszere és fő didaktikai feladatai: összefoglalás, ismétlés, rendszerezés, gyakorlás; a tanulók ismerjék a szófaji kategóriákba való besorolás kritériumait, képesek legyenek átlátni a szófaji csoportokat és azok jellemzőit, képesek legyenek a szófajokat felismerni, azonosítani, csoportosítani; szerepet kap az együttműködés, a kreativitás és a szövegalkotás fejlesztése

Tantárgyi kapcsolatok: tánc és dráma (improvizációs készség, jelenetkészítés)

Eszközök: interaktív tábla, fénymásolatok, szinonimaszótár

Osztály: 9. osztály

A pedagógus neve: Nagy-Varga Zsolt

A pedagógus szakjai: magyar–történelem–nyelv- és beszédfejlesztés

Felhasznált irodalom, források: Keszler Borbála szerk. 2000. Magyar grammatika,

Kerettanterv 2014. (http://kerettanterv.ofi.hu/03_melleklet_9-12/index_4_gimn.html)

Idő	A tanóra menete: a pedagógus tevékenysége, instrukciói, a tanulók tevékenysége	Didaktikai feladat, fejlesztési cél	Munkaformák, módszerek	Eszközök	Tanulói és tanári munka vizuális megjelenítése
0–2 (2 perc)	Órakezdés, jelentés, adminisztráció. Az óra címe, témája: <i>A szófajok összefoglalása</i> (1. óra)				
2–4 (2 perc)	Csoportalakítás			interaktív tábla (1. dia)	

Idő	A tanóra menete: a pedagógus tevékenysége, instrukciói, a tanulók tevékenysége	Didaktikai feladat, fejlesztési cél	Munkaformák, módszerek	Eszközök	Tanulói és tanári munka vizuális megjelenítése
4–10 (6 perc)	<p>1. A szófaji kategóriákba sorolás ismétlése</p> <p>FELADAT: A csoportok minden tagja leírja a füzetébe a táblázatot, megbeszélik, melyik (kivetített) jellemző hová kerül.</p> <p>ELLENŐRZÉS: Egy-egy tanuló kihívása a táblához, és a felsorolt jellemzők egyikét a megfelelő helyre húzza. Tanulótársai ellenőrzik, szükség esetén javítják.</p> <p>ÉRTÉKELÉS: Minden csoport annyi pontot kap, ahány jellemzőt jó helyre írt.</p> <p>FÜZET: A táblázat elkészítése a füzetbe.</p>	rendszerezés, ismétlés	csoportos munka, táblánál végzett egyéni munka, megbeszélés	interaktív tábla (2. dia), füzet	<p>D – D</p> <p> </p> <p>D – D</p> <p>D</p> <p>┌D</p> <p>T└D</p> <p>LD</p>
10–15 (5 perc)	<p>2. A szófajok ismétlése</p> <p>FELADAT: Az átismételt három szófaji kategóriához minél több tanult szófaj összegyűjtése és leírása 1 perc alatt (a táblázat megfelelő oszlopa alá).</p> <p>ELLENŐRZÉS: A legtöbb szófajt összegyűjtő csoport tagjai felolvassák gyűjtésüket, és az egyes szófajokat a megfelelő helyre húzzák az interaktív táblánál.</p> <p>Közben ismétlő kérdések (mi az adott szófaj kérdése, mondj rá példát, milyen alcsoportjait ismered stb.).</p> <p>Tanulótársaik ellenőrzik, javítják.</p> <p>ÉRTÉKELÉS: Minden csoport annyi pontot kap, ahány szófajt helyesen gyűjtött össze.</p> <p>FÜZET: A szófajok leírása, kiegészítése az előző táblázat alá (annak megfelelő oszlopához).</p>	rendszerezés, ismétlés	csoportos munka, táblánál végzett egyéni munka, megbeszélés	interaktív tábla (3. dia), füzet	<p>D – D</p> <p> </p> <p>D – D</p> <p>D</p> <p>┌D</p> <p>T└D</p> <p>LD</p>

Idő	A tanóra menete: a pedagógus tevékenysége, instrukciói, a tanulók tevékenysége	Didaktikai feladat, fejlesztési cél	Munkaformák, módszerek	Eszközök	Tanulói és tanári munka vizuális megjelenítése
15–21 (6 perc)	<p>3. Az alapszófajok ismétlése 1.</p> <p>FELADAT:</p> <p>Egyéni feladatmegoldás.</p> <p>1. _____ 2. _____</p> <p>3. _____</p> <p>(1. ide írd egy rád jellemző tulajdonságot a keresztnéved kezdőbetűjével,</p> <p>2. ide írd le a keresztnéved,</p> <p>3. ide írd egy olyan cselekvést, amit szívesen csinálsz a szabadidődben – ezt is a keresztnéved kezdőbetűjével)</p> <p>ELLENŐRZÉS:</p> <p>1. A válaszok meghallgatása (2 perc)</p> <p>2. Mely alapszófajokra ismertek rá az 1., a 2. és a 3. oszlopban? Mit tudtok róluk?</p> <p>ÉRTÉKELÉS: Minden csoport, amelyből elhangzott egy jó megoldás, illetve a szófajok legalább három jellemzője, maximum 4 pontot kap.</p> <p>FÜZET: A vonalak alá felírják a szófaj nevét, kérdését, főbb jellemzőit.</p>	ismétlés, kreativitás fejlesztése	egyéni munka, majd megbeszélés	interaktív tábla (4. dia), füzet	<p>D</p> <p>┌D</p> <p>T├D</p> <p>└D</p>

Idő	A tanóra menete: a pedagógus tevékenysége, instrukciói, a tanulók tevékenysége	Didaktikai feladat, fejlesztési cél	Munkaformák, módszerek	Eszközök	Tanulói és tanári munka vizuális megjelenítése
21–27 (6 perc)	<p>4. Az alapszófajok ismétlése 2.</p> <p>FELADAT: Betűvesztő szó szerkezetek; az egyes szavak rokon értelmű párját kell megtalálni úgy, hogy a kapott szó szerkezet tagjai között csak egy betű különbség legyen. Használható a szinonimaszótár.</p> <p>Példa: zokogó szerző – síró író, 1. tápláló földem (etető tető), 2. zsugori gyalogút (fősvény ösvény), 3. oktondi moszat (balga alga), 4. dühödt évszak (bősz ősz)</p> <p>ELLENŐRZÉS:</p> <p>1. A válaszok meghallgatása (2 perc)</p> <p>2. Mely alapszófajokra ismertek rá? Mit tudtok róluk? Milyen fajtái vannak az igeneveknek (síró, etető)?</p> <p>ÉRTÉKELÉS: Minden csoport annyi pontot kap, amennyit helyesen kitalált.</p> <p>FÜZET: Az igenevek csoportjainak felírása példákkal</p>	ismétlés, szókincs bővítés, kreativitás fejlesztése, szótárhasználat fejlesztése	csoportos munka, majd megbeszélés	interaktív tábla (5. dia), szinonima- szótár, füzet	<p>D – D</p> <p> </p> <p>D – D</p> <p>┌D</p> <p>T└D</p> <p>LD</p>

Idő	A tanóra menete: a pedagógus tevékenysége, instrukciói, a tanulók tevékenysége	Didaktikai feladat, fejlesztési cél	Munkaformák, módszerek	Eszközök	Tanulói és tanári munka vizuális megjelenítése
27–37 (10 perc)	<p>5. Az alapszófajok ismétlése 3.</p> <p>FELADAT: Az interaktív tábla osztott képernyőjének köszönhetően minden csoport választhat a két feladat közül, de akár mindkettőt is megoldhatják.</p> <p>a) Válasszatok ki egy tetszőleges (már tanult) szófajt, és egyes szám első személyben írjatok a nevében egy bemutatkozást! Ne nevezzétek meg a szófajt, a többieknek kell ráismerniük!</p> <p>b) Készítsetek egy rövid jelenetet, amelyben csak a kivetített párbeszéd hangozhat el! A feladatokat, hogy megfelelő beszédhelyzet(ek)et találjatok ki hozzá!</p> <p>ELLENŐRZÉS:</p> <p>a) A tanulók által írt bemutatkozás meghallgatása; aki tudja, hogy melyik szófajról van szó, az felírja a füzetébe!</p> <p>b) A párbeszédben szereplő névmások fajtáinak feljegyzése.</p> <p>ÉRTÉKELÉS: Minden csoport pontot kap a beszámolóért (bemutatóért), valamint a helyesen kitalált szófaj, illetve a jól leírt névmási csoportért is pont jár.</p> <p>FÜZET: A névmási csoportok feljegyzése.</p>	ismétlés, szókincsbővítés, kreativitás és improvizációs képesség fejlesztése	a feladatválasztástól függően: egyéni, páros vagy csoportos munka, majd tanulói beszámoló (bemutató), megbeszélés	interaktív tábla (6. és 7. dia), (füzet)	<p>D</p> <p>D – D</p> <p>D – D</p> <p> </p> <p>D – D</p> <p>D</p> <p>/ \</p> <p>D D D</p> <p>┌D</p> <p>T-D</p> <p>└D</p>
37–43 (6 perc)	<p>6. A viszonyszók ismétlése</p> <p>FELADAT: Keresztrejtvény megoldása.</p> <p>ELLENŐRZÉS: Egy-egy tanuló kihívása, megmondja a megoldást, és megmutatja az interaktív táblán is.</p> <p>Ellenőrző kérdések: Mely szófaji csoport tagjai szerepelnek többségben? (viszonyszók) Húzzátok alá színessel a viszonyszók csoportjába tartozó szófajokat!</p> <p>ÉRTÉKELÉS: Minden jó megoldás és a fő oszlop megfejtése is 1-1 pontot ér.</p>	rendszerzés, ismétlés	csoportos munka, majd megbeszélés	interaktív tábla (8. dia), fénymásolat	<p>D – D</p> <p> </p> <p>D – D</p> <p>┌D</p> <p>T-D</p> <p>└D</p>

Idő	A tanóra menete: a pedagógus tevékenysége, instrukciói, a tanulók tevékenysége	Didaktikai feladat, fejlesztési cél	Munkaformák, módszerek	Eszközök	Tanulói és tanári munka vizuális megjelenítése
43–45 (2 perc)	<p>Értékelés: A pontok összeadása (a legtöbb pontot elérő csoport minden tagja órai munka kis ötöst kap, a többiek a pontszámtól függően plusz(oka)t), a nyertes csapat kihirdetése. A témazáró dolgozatra való emlékeztetés, a tananyag ismételt kijelölése, a feladattípusok felidézése. A következő órán folytatódik az összefoglalás</p>	összefoglalás, értékelés	frontális munka, tanári magyarázat	interaktív tábla (9. dia)	<p style="text-align: center;">T / \ D D D</p>
Az óra értékelése, a gyerekek munkájának a megköszönése, elköszönés.					